

Do Nguyễn Thế Anh JJR 56 chuyển lại

Những cổ vật vô giá tại cung đình Huế

VOV.VN – Điện Long An - Bảo tàng cổ vật cung đình Huế và những gì chứa đựng bên trong thực sự là một di sản quý báu.

Một kiến trúc tuyệt đẹp; một cung điện tráng lệ bậc nhất ở Kinh thành Huế nhưng có số phận long đong. Bảo tàng cổ vật cung đình Huế hiện là nơi lưu giữ những hiện vật cung đình; là hồi ức của vàng son một thời.

Thăng trầm của một kiến trúc tuyệt tác

Nhà trưng bày chính của Bảo tàng Cổ vật cung đình Huế là một kiến trúc cung đình thời Nguyễn, có tên là Điện Long An. Điện Long An là một toà nhà thuộc hệ thống kiến trúc cung Bảo Định, được xây dựng năm 1845 dưới thời vua Thiệu Trị, nằm ở bờ bắc sông Ngự Hà trong Kinh thành.

Đây là một dạng “biệt cung” của vua Thiệu Trị, là nơi nghỉ của vua sau lễ Tịch điền (cày ruộng) đầu xuân ở khu ruộng gần đó; điện cũng là nơi phục vụ cho nhà vua tới thường ngoạn, vui chơi, tiêu khiển mỗi khi rời khỏi Hoàng thành.

Mặt đứng chính Bảo tàng Cổ vật cung đình Huế →

Năm 1847, vua Thiệu Trị thăng hà. Từ đó, hệ thống cung Bảo Định được vẫn được giữ nguyên để thờ vua. Sau sự kiện thất thủ Kinh thành (1885), đến thời vua Thành Thái (1889-1907), vì những lý do khác nhau, một số kiến trúc ở cung Bảo Định cùng điện Long An bị triệt giải. Năm 1909, dưới thời vua Duy Tân, điện Long An được dựng lại làm thư viện cho trường Quốc Tử Giám - nằm bên trái, phía ngoài Hoàng Thành. Khi đó kiến trúc này có tên mới là Tân Thư Viện.

Trong khoảng thời gian từ 1913-1923, Hội Đô Thành Hiếu Cổ ở Huế đã hoạt động tích cực và sưu tầm được nhiều hiện vật có giá trị cao về lịch sử và văn hoá ở vùng đất Thuận Hoá – Phú Xuân - Huế. Do đó, Hội có nhu cầu lưu trữ và trưng bày các hiện vật. Tân Thư Viện mà tiền thân là điện Long An đã lọt vào mắt xanh của Hội Đô Thành Hiếu Cổ.

Ngày 24/8/1923, những nỗ lực của Hội đã dẫn đến việc Khâm sứ Trung Kỳ Pierre Pasquier và vua Khải Định cùng ban sắc lệnh thành lập bảo tàng và dùng toà nhà đó làm nhà trưng bày hiện vật của Hội Đô Thành Hiếu Cổ.

Một góc công trình

Năm 1947, Pháp tái chiếm Huế và tái lập nền đô hộ tại đây, “Musée Khải Định” được đổi tên là Tàng Cổ Viện. Năm 1958, dưới chế độ Việt Nam Cộng Hoà, nó mang tên là Bảo tàng Huế và hiện nay có tên là “Bảo tàng Cổ vật cung đình Huế”

Mặc dù trải qua nhiều thăng trầm, thay đổi vị trí và tên gọi trong một khoảng thời gian dài; Bảo tàng Cổ vật cung đình Huế, tức điện Long An may mắn vẫn tồn tại. Công trình được đánh giá là ngôi điện đẹp nhất trong hệ thống kiến trúc cung đình triều Nguyễn.

Công trình là một toà nhà kép theo lối kiến trúc “trùng thiềm điệp ốc”, đặt trên một nền cao 1,1m, rộng 35,7x28m, vỉa ốp đá Thanh. Hệ thống bậc cấp dẫn lên thềm cũng làm bằng đá Thanh với thành bậc được trang trí rồng rất tinh xảo. Toàn bộ hệ kết cấu được làm bằng gỗ với 128 cột gỗ lim.

Nhà trước (tiền doanh) có 7 gian với 8 bộ vì kèo theo kiểu “chồng rường giả thủ”, hai bên có hai chái đơn. Các bộ vì kèo được trạm trổ cực kỳ tinh xảo với hình “lưỡng long tranh châu” hay hình rồng ngang. Đây được coi là một trong những bộ vì kèo đẹp nhất của cung điện Huế.

Nhà sau (chính doanh) có 5 gian với 6 bộ vì kèo kiểu “cánh ác” với hai chái kép ở hai phía để bằng nhà trước. Ở nhà sau, phía trên được đóng trần gỗ (rầm thượng) và ở dưới được nâng cốt trên một bậc gỗ (rầm hạ). Điều đặc biệt đáng lưu ý là 4 cạnh của bậc gỗ này là 4 tấm gỗ nguyên, dài hơn 20m.

Kiến trúc công trình được dựng theo lối “trùng thiềm điệp ốc”

Bộ mái đồ sộ của toà nhà có diện tích lợp 1750m² có 3 tầng mái: 2 tầng mái trên lợp ngói âm dương và 1 tầng mái hiên lợp ngói liệt. Trên đỉnh mái tiền doanh trang trí đề tài “lưỡng long tranh châu”, bờ nóc ở hai phía cũng có hình rồng. Giữa hai tầng mái là các ô hộc, cùng với bờ nóc, bờ chảy mái được trang trí với những hoạ tiết công phu bằng chất liệu khảm sành sứ.

Nội thất công trình hội tụ nhiều đồ án trang trí theo lối thi - hoạ với kỹ thuật, chất liệu như chạm nổi, khảm trai, khảm xương, ngà, xà cừ... được bài trí trên các ô hộc dưới mái, trên các vách ngăn, ô cửa.

Đề tài “lưỡng long tranh châu” trang trí trên đỉnh mái tiền doanh

Điều đặc biệt khác ở toà nhà này là toàn bộ công trình được để mộc, không sơn thếp từ nguyên bản. Chính vì vậy, giá trị điêu khắc gỗ, nghệ thuật chạm - khảm càng rõ nét và được tôn vinh, nâng cao giá trị cho kiến trúc, cấu trúc

công trình. Về tổng thể, công trình thực sự là một tác phẩm kiến trúc - nghệ thuật, mà nổi bật nhất là sự hoà quyện giữa kết cấu - kiến trúc và nghệ thuật trang trí bằng điêu khắc gỗ. Bản thân công trình được coi là hiện vật - cổ vật trưng bày lớn nhất của bảo tàng có giá trị rất cao về cả lịch sử và nghệ thuật.

Hiện nay, Bảo tàng cổ vật Cung đình Huế nằm trên đường Lê Trực, phường Thuận Thành, thành phố Huế. Đây là một di tích quan trọng nằm trong Quần thể di tích cố đô Huế được UNESCO công nhận là di sản văn hoá thế giới năm 1993. Di tích cũng được xếp hạng cấp quốc gia năm 1997.

Nơi lưu giữ dấu ấn vàng son một thừa

Bảo tàng Cổ vật cung đình Huế là nơi lưu giữ nhiều nhất, đầy đủ nhất những hiện vật ghi dấu về triều Nguyễn và cuộc sống vương triều xưa; một thừa vàng son nay đã trở thành ký ức. Mặc dù trải qua chiến tranh, cùng những biến động chính trị xã hội; rất nhiều cổ vật đã bị mất mát, thất thoát, nhưng hiện bảo tàng vẫn có hơn một vạn cổ vật quý được trưng bày ở toà nhà chính và lưu trữ trong các nhà kho phối thuộc.

Các cổ vật quý giá này phong phú về chủng loại, chất liệu; phần lớn có niên đại trong giai đoạn triều Nguyễn (1802-1945) và thời các chúa Nguyễn trước đó; một số có liên quan đến triều Nguyễn hay vùng địa lý Phú Xuân - Huế. Các cổ vật này được phân mục thành gần 17 bộ sưu tập.

Bộ sưu tập đồ lễ dùng trong lễ tế Giao đời Nguyễn

Là một bảo tàng chứa đựng một số lượng hiện vật khổng lồ về triều đại phong kiến cuối cùng ở Việt Nam, Bảo tàng Cổ vật cung đình Huế cho khách tham quan có được cái nhìn tổng thể về cuộc sống của vương triều Nguyễn ở cung đình Huế trong quá khứ; sự thăng trầm, biến thiên của lịch sử; văn hoá Huế cũng như sự giao lưu - tiếp biến văn hoá ở Huế nói riêng và Việt Nam nói chung trong một giai đoạn lịch sử có nhiều biến động.

Phần nhiều cổ vật ở Bảo tàng Cổ vật cung đình Huế là các sản phẩm mỹ nghệ do các nghệ nhân thuộc hàng “bàn tay vàng” chế tác theo lệnh của triều đình, hoặc các sản phẩm đặt hàng nước ngoài (Trung Quốc hoặc châu Âu)... vì vậy thuộc loại “hàng độc”, quý hiếm, có những thứ là độc bản – không có cái thứ hai.

Điện Long An - Bảo tàng cổ vật cung đình Huế và những gì chứa đựng bên trong thực sự là một di sản quý báu.

Một số hình ảnh và hiện vật về Bảo tàng cổ vật cung đình Huế:

Trang trí ở miệng thoát nước giữa hai mái nhà

Rồng đá ở thềm

Kèo hiên với chạm trổ công phu

Nội thất công trình nhìn từ phía cửa chính

Một góc nhìn nội thất

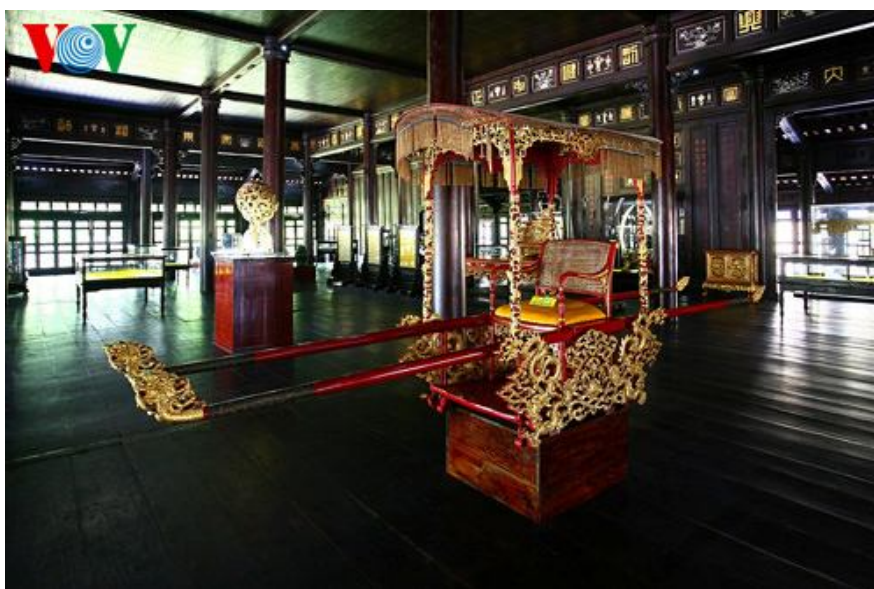
Nội thất chính doanh với phần trần gỗ

Gian chung giao giữa hai nhà tiền doanh và chính doanh với trần vò cua che diêm mái và máng nước ở bên trên

Trần phong băng gỗ thời Nguyễn

Kiệu thời Nguyễn

Long sàng của vua Khải Định

Quả cầu cửu long thời Nguyễn

Kiếm thời Nguyễn

Ấn triện thời Nguyễn

Tập thơ “Ngự chế Việt sử phẩm vịnh tập” của vua Tự Đức

Đôi giày của vua Bảo Đại

Long bào Hoàng thái tử thời Nguyễn

Bộ sưu tập đồ sứ thời Nguyễn

CTV Hà Thành/VOV online